

La relació de causalitat entre el dany sofert i el funcionament del servei públic. Força major i intervenció de tercers

El dret dels ciutadans a ser indemnitzats pels danys que els ocasioni el funcionament dels serveis públics ha estat específicament recollit en l'article 106.2 de la Constitució, que estableix el següent:

“Els particulars, en els termes establerts per la llei, tindran dret a ser indemnitzats per qualsevol lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, llevat dels casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament dels serveis públics”.

L'Administració ha de provar que hi ha hagut un fet de causa major que l'exonera de responsabilitat

Per tant, la mateixa configuració constitucional d'aquest dret ja avança, com un dels trets característics del règim de responsabilitat de les administracions públiques, que el dany, perquè sigui indemnitzable, ha de ser conseqüència del funcionament del servei públic; és a dir, hi ha d'haver una relació de causalitat entre la lesió i l'activitat administrativa.

Des d'una perspectiva processal, la càrrega de provar aquest nexa causal entre el dany i el funcionament del servei públic correspon a qui reclama. Una bona part de les queixes rebudes en matèria de responsabilitat patrimonial fan referència a reclamacions que han estat desestimades perquè l'Administració ha considerat que no s'havia acreditat la relació de causalitat entre la lesió patida i l'activitat administrativa, com s'ha assenyalat en informes anteriors.

Per contra, quan és l'Administració que tramita la reclamació qui addueix que concorren fets o circumstàncies que trenquen o alteren el nexa causal entre el dany sofert i l'actuació administrativa, és la mateixa administració a qui s'imputa el dany qui ha de provar que concorren aquestes circumstàncies.

Així, per exemple, quan l'Administració considera que es dona una circumstància de força major, ha

d'aportar els elements que acreditin que efectivament es tracta d'un supòsit de força major, amb els requisits que exigeix la jurisprudència per apreciar-ho.

Pel que fa a aquesta qüestió, el Síndic ha assenyalat que determinades condicions climatològiques adverses poden ser constitutives de força major i trencar el nexa causal entre el dany sofert i el funcionament del servei públic. No obstant això, no qualsevol fenomen meteorològic de certa magnitud s'ha d'entendre com a força major, amb entitat suficient per exonerar de responsabilitat l'Administració. Cal que l'administració a qui s'imputa el dany acrediti que es tracta de fets realment imprevisibles i inevitables, en el sentit exigint pels tribunals, de fenomen clarament insòlit i estrany dins els paràmetres de normalitat climatològica de la zona on s'ha produït, que és el que li aporta les connotacions d'imprevisibilitat i d'inevitabilitat exigides per considerar que es tracta d'un supòsit de força major.

Els accidents per activitats de particulars es poden imputar a l'Administració quan aquesta omet el deure de vigilar la via pública

En altres ocasions, l'Administració ha al·legat que el dany no és imputable a la seva actuació, sinó que té l'origen en la intervenció d'un tercer, aliè al funcionament del servei públic. En aquest sentit, són freqüents els casos, sobretot quan es tracta d'accidents i de caigudes a la via pública, en què l'Administració desestima la reclamació perquè considera que la causa del dany no ha estat el funcionament del servei públic –el manteniment de la via pública i les voreres en condicions adequades per deambular-hi–, sinó l'actuació d'un particular que limita o perjudica aquestes condicions d'ús.

En aquests casos, el Síndic considera que cal tenir en compte que, amb relació als danys soferts en l'àmbit de la via pública, en l'Administració municipal concorren dos títols d'imputació: la seva condició de titular del domini públic i el deure de conservar i mantenir l'espai públic en condicions adequades per al trànsit i la deambulació.

Tenint en compte aquesta doble via de vinculació de l'Administració municipal amb els danys que es produeixen a la via pública, el Síndic ha recordat a l'Administració que el deure de mantenir les condicions d'accés i de trànsit als espais públics l'obliga a vetllar perquè els particulars no perjudiquin, amb les seves actuacions, aquestes condicions d'ús adequades.

L'omissió d'aquest deure de vigilància i d'inspecció, quan es constata, pot ser considerat un mal funcionament d'un servei públic, a l'efecte de generar responsabilitat pel dany patit per a qui reclama, de manera que la intervenció d'un tercer no comportaria, en aquest cas, el trencament del nexa causal entre el dany i el funcionament del servei.

Queixa 02106/2010

Un ciutadà que va patir danys al seu vehicle per la caiguda d'un arbre al municipi d'Esparreguera durant la tempesta de vent del dia 24 de gener de 2009 es va adreçar al Síndic perquè l'Ajuntament havia desestimat la seva reclamació.

Després de verificar, amb la informació aportada per l'Ajuntament, que quedava acreditat que en aquest cas van concórrer els requisits que permetien qualificar aquella ventada com a força major, el Síndic va considerar que aquesta circumstància trencava el nexa causal entre el dany sofert i el deure municipal de mantenir els espais públics i els elements que en formen part en condicions adequades, tal com assenyalava la resolució que desestimava la reclamació.

[Pàgines extretes de l'Informe Anual 2011. Per accedir al document complet, cliqueu aquí.](#)